

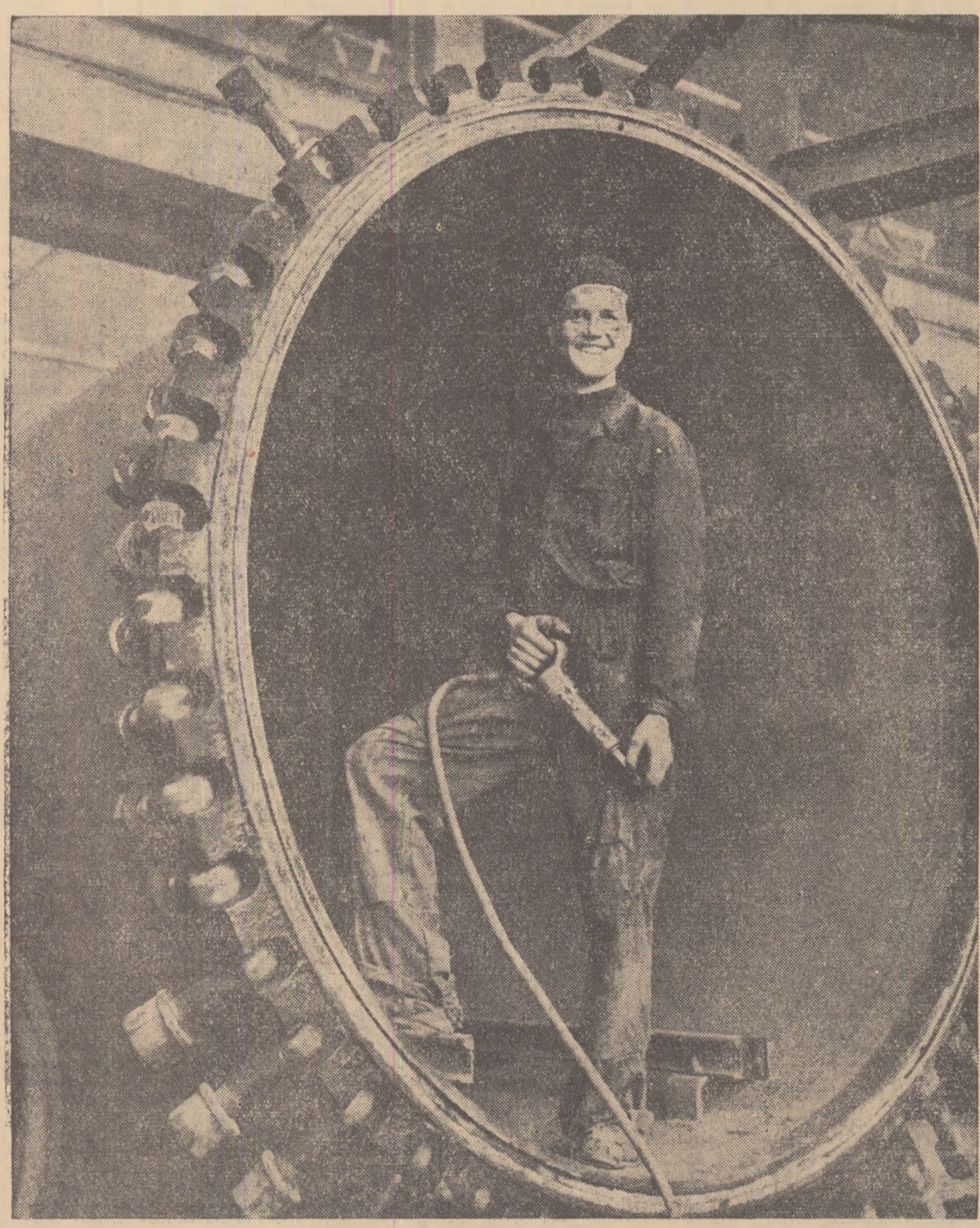
GAZETA LITERARĂ

PROLETARI DIN TOATE TARILE, UNITATI!

Anul VII nr. 31 (933) Joi 28 Iulie 1960

ORGAN SĂPTĂMINAL AL UNIUNII SCRITORILOR DIN R. P. R.

8 pagini 50 bani

„Medalion industrial” Foto FERUCIO DOBRESCU (Din Expoziția de fotografii artistice „Patria noastră în plin avânt”)

PE DRUMUL MARILOR REALIZARI

Numai două luni ne despart de zilele plenarei largite a Comitetului Central al Partidului Muncitoresc Român în care a fost dezbătut proiectul de Directive, aprobat ulterior, în întregime, de al III-lea Congres al Partidului, și iată că grandiosul plan de perspectivă începe să ia ființă. E acesta, evident, un fenomen generat de însăși alcătuirea organică a statului nostru socialist, în care o amplă planificare indică direcțiile dezvoltării țării în viitor, după măsura reală a randamentului forțelor de producție. E o înaltă și pasionată chibzuială, cu dragoste pentru popor și buna lui stare, întocmită de partid, în spiritul învățăturii marxist-leniniste și în justă cumpănă cu realitățile. Sint roadele unei superioare științe politice, sint roadele unei noi etici în muncă a întregului popor chemat să înlătuiească Directivele. În fața realizărilor care zi de zi iau ființă, nu te poți împiedica de a nu te lăsa purtat de un sentiment de înălțare surprinzătoare și de o dorință nestăvilită de a te asocia, după măsura puterilor și îndeleptărilor tale, la o participare unanimă în construcția uriașă din țară.

Comunicatele, îndeobște, sint sobre: citeva precizări și cifre, după cum sobre și cumpănite au fost și principiile Directivei. Și totuși în această economie a enunțărilor, cită putere și cită viață! Textele se leagă organic unele de celelalte. În liniile directoare ale planului de perspectivă, de pildă, se anunță:

„Vor crește veniturile reale ale oamenilor muncii pe calea măririi sala-

CICERONE THEODORESCU Copiii cartierului

FEBRUARIE 33
Copiii de ieri și-amintesc de părinți. Și-amintesc de Februarie 33. Gloanțele-n piepturi băteau nituri fierbinți. Astăzi — și cerul îl nituie ei!

Se-ntoarnă, băbăuți de-acum, Spre Grivița lor de-alfădată: „Sub noaptea-nstelată, de sirmă ghimpată. E-un scrișnet aprins, de blestem, Că nu mai vin zorii odată. Și oamenii gem.

Era un vulcan Muncitorul sărman. Era un crater Fiecare-atehler.

Flăcări înalță eroicul an!
PREGATIRI
Alunecă-n gol Pe lume aleargă O stea de petrol O lacrimă neagră...

Sticlește adincă Șcinteia-n cărbune, Ascunsă e încă Văpaia nu-și spune.

Și-n negrele coșuri De locomotivă, Așteaptă să iasă Șcinteia captivă

TUNELURI
Grivița e un roșu tunel. O veche dogoare aleargă prin el. Umple-al sirenei cîntec amar Tunelul de jar.

E șuer de șoapte. Sint beznă adînci. Trec glasuri prin noaptea, Tuneluri prin stînci.

Spinările-s leoarță Și pînda-i fierbinte, Sudoarea-i pe frunzi — Cînd moartea te-ncearcă Și-ți iese-nainte Și trebui s-o-nfrunzi.

In șuer de șoapte, Și pînda pe brînci, Trec glasuri prin noaptea Tuneluri prin stînci.

— „De noapte mă leapăd! Tot noi vom răzbi-o, Pînă la capăt, Pîn-da fi ziuă...”

SLAVA EROILOR
E liberă astăzi șcinteia captivă In fum înecat cîndoa, Șcinteia din coșuri de locomotivă Ca inima noastră-i și ea.

Sticlea în cărbune, Mocnea în țîței, Gonea prin tunelul anilor grei... Azi inima noastră văpăii își spune Puterea și cîntecul ei.

Slavă eroilor, slavă... Slavă de-a pururea, om muncitor, Că nu știi înfrîngerii și nu știi zăbană Și sorbi unda vie-a izvoului lor!

CINSTIRE
Zorile ucigașul Vrajmașul Soroc Lințoliu De doliu Pe inimă de foc...

O, inimă de foc și flăcări de piatră! Stejării pădurii de azi, mai aud În vreme, cum mitralierele latră Departe prin crengile crîngului crud.

Un strigăt de luptă-a fost ultimul glas Din ultimul ceas. Nu pîndești pe scumpii tovarăși! Alături merg iarăși Cu noi într-un pas...

Severe n-deamună și calde ne cheamă În zorile noastre Poruncile-amurgului lor de aramă. Bat discole încă, nu finem seamă. În prag — răsărituri albastre.

Se-ntind laolaltă ogoarele-pături Și piscuri ne-așteaptă-n sclipiri de omături Și-un nari uriaș din furnale și brazii... Cu toate puterile-alături, Cînsim încordarea de azi!

O, inimă de foc și flăcări de piatră, Șcinteii suferimă cîndoa sub obroc. Din vetrele voastre ne-aprindem în vatră Noi flăcări în loc.

Zadarnic furtuna-n stejării pădurii Iși bîntuie clocoțul surd: Ferite-s de gîdea securii, Azi, crengile crîngului crud.

ȚĂRMUL FERMECAT

Frumusețea fără îndolăz trebuie să fie raportată la anumite canoane de armonie și echilibru, pentru a fi cîntărită și prețuită. Pentru noi, frumusețea — la care nu putem să nu adăugăm gândul cui folosește ea — toată frumusețea nouă care crește în țara noastră în zilele pe care le trăim și se înalță uluitoare de repede, are în conștiința noastră înec un termen de comparație apropiat, firesc, dătător de puteri, tot atât de tonic ca frumusețea în sine. Prezentul față de trecut, azi este trăit cu mult mai multă intensitate decît oricînd prezent pentru că urmează aceluși „ler” de care sintem atât de aproape, ale cărui urme se șterg pe zi ce trece și cu care contrastează atât de puternic.

Ma gîndesc la chipul de ieri al litoralului nostru și la cel de azi, la acel „pitoresc” cu care scuzam lipsa de civilizație, la vizitatorii de odinioară care-și puteau îngădui vîlgătura, așa cum își puteau îngădui orice și prin contrast la clarea înșirare de vile argintii, de construcții grațioase și echilibrate, ca un colier sculptor pe grumazul mării, la vizitatorii de azi care-și dobîndesc o dreaptă odihnă pe țărmul înfloritor. Anul trecut încă, vechi gară Constanța se întindea, plată și întunecată, aproape în inima orașului. Astăzi, în locul ei, crește ca un talaz de smarald o peluza unduioasă și un cîmp de flori. Noua gară, ca o lăcustă de argint își deschide aripile de pară, din zbor, s-ar fi așezat pentru o odihnă de o clipă. E largă, ușoară, aeriană, strălucitoare. Noaptea luminile ei albe, lumare, o prefac într-o pasare de cristal cu proporții de vis.

Constanța își reface portul, cheiturile, digurile. În piața Ovidiu au crescut din pămînt cîteva blocuri zvelte în care verdele vaurilor se împetește cu albul spumei lor. În fața cazinoului, faleză a fost reparată și îmbogățită cu medalioane de mozaic, cu mari srituri de regiua nopții, al căror miros se îmbină cu dat și incintător cu mirosul mării. De aifcă, de la Mamaia la Mangalia, mireasma florilor se impletiește cu mireasma viguroasă de apă, de plante acvatiche, de sare, de soare, a mării.

Cel care n-a văzut, de pildă, de cinci ani coasta și ar poposi acum la Mamaia, ar crede că e purtat de covorul fermecat într-un loc în care n-a fost niciodată. Pe limba de pămînt dintre marea plină de toame de culori și de fantezie, și lacul molcom, cenușiu — zîna, de aur și sînger — seara, cînd soarele amurgese în poala lui, se ridică fără să se imbulzească unul în altul, un număr impresionant de case de odihnă

Lucia DEMETRIUS
(Continuare în pag. 4)

Impotriva prejudecăților burgheze în istoria literară

Suneam, în numărul trecut al „Gazetei literare”, că, în spiritul luptei de clasă pe țărm ideologic, consider necesară combaterea concretă a unor prejudecăți ce ne mai apasă, preluate din tradiția istoriografică burgheză, nestîmțicioasă.

Am impresia că, deși resping principiul estetic al unor ideologi burghezi, unii critici mai sint, pe neștiințe, vasali prejudecăților istoriografice ale acolora. Poate că o sarcină de prim ordin ar fi, de pildă, o discuție mai concretă în jurul moștenirii lui Eugen Lovinescu, a cărui influență în se pare încă nu intratului lichidată. Competențiu studiul al lui N. Tretuian — Eugen Lovinescu și contradicțiile estetismului — ar fi putut, desigur, deschide o asemenea dezbateră. Dar e vorba să discutăm mai ales anumite poziții precise, în care am putea recunoaște o preluare fără spirit critic a opiniilor lovinesciene.

O prejudecată, dominantă încă, mi se pare, de exemplu, aceea a periodizării pe curente a literaturii noastre de după 1900. S-ar părea că, de pildă, curentul „poporanist” în literatură este definitiv consacrat, deși niciodată conducătorii și scriitorii „Vieții românești” nu s-au declarat ei înșiși reprezentanți ai unui asemenea curent literar și deși ne încurcăm ori de cite ori trebuie să definim în ce constă programul literar-estetic al așa-zisului curent. Curentul a fost „consacrat” de Istoria literaturii romine contemporane a lui Lovinescu. E suficient aceasta? Ibrăileanu a negat existența unui asemenea „curent literar”. Aceasta nu ne interesează?

Cînd începem să grupăm scriitorii în jurul „curentului”, noi însine ajungem la impas: „curentului poporanist” și rezervăm asemenea minor reprezentanți incit e de neînțelese locul pe care îl atribuim în istoria literaturii. Acceptînd, cu obstinație, „curentului”, ignorăm, în schimb, prin periodizarea curentă, revista „Viața românească” care a ocupat, realmente, o epocă literară. Existența obiectivă a unei mișcări puterice, cu un program militant estetic și artistic, în jurul „Vieții românești” e tot atât de incontestabilă pe cit de contestabilă este existența efectivă a unui curent literar „poporanist”. Lovinescu însuși arăta că „lipsa de consistență a doctrinei poporaniste sub raportul literar trebuie înșă despărțită de valoarea revistei „Viața românească”. Publicația leșeană a știut să se organizeze și să devină cea mai bună revistă a acestui pătrar de veac, menținîndu-se în seria marilor noastre reviste culturale.” G. Gălinescu, în Istoria literaturii romine de la origini pînă în prezent, axează „momentul 1906” în primul rînd pe „Teoria specificului național”, menționînd doar pe al doilea plan, în titlul ca-

pitolului, tema „Poporanismul, Grupul Vieții românești”. Ca și în alte cazuri, în conținutul capitolului respectiv accentul cade pe revistă, cu programul și acțiunea ei efectivă. În locul unei discuții sterile despre un presupus curent, G. Gălinescu își bazează capitolul pe „acela care a înlocuit doctrina critică a revistei, dezvoltînd-o pînă la proporțiile unui sistem de estetică”, adică pe G. Ibrăileanu.

O altă prejudecată este aceea a superiorității orientării tematice a literaturii dintre cele două războaie spre „civilității” față de aceea spre „ruralism”. Cum putem prelua o asemenea teză lovinesciană?

Ba, mai mult, cum putem, uneori, duce la extrem ceea ce Lovinescu însuși prezentase desluș de rezervat și contradictoriu? După ce atacase, practic, „excesul țărănesc în literatură”, Lovinescu și-a revizuit, strategic, atitudinea cînd Rebreanu obținuse succesul enorm cu „Ion”. „Prețuirea unanimă cu care a fost primită apariția lui Ion (1920) — avea să scrie Lovinescu — a dovedit că nu s-a pînă niciodată în discuție dreptul unei categorii sociale, și încă a unei cate-

gorii atât de numeroase, de a fi reprezentată estetic, ci numai metodele”. Acceptînd, cu condescendență, să fie reflectată în literatură și viața țărănimii, nu numai a claselor exploatare (nu pentru o literatură a clasei muncitoare lupta Lovinescu, evident), Lovinescu afirma că respinge numai tratarea lirică sau „etică” a temei și pleda pentru obiectivarea epică a noastre. Poziția noastră trebuie să fie înșă limpede. Ca și orice temă, conținutul în anumite cadre social-istorice, „ruralismul” e inferior cînd se oprește la suprafața realității ignorîndu-și tocmai aspecte sociale și spirituale esențiale. Dar „tema țărăneasă” nu înțimplărea a stat în centrul literaturii noastre, ca și a literaturii altor țări. Ea a fost solicitată de o centrală politică socială a epocii și realismul critic cel mai înaintat a răspuns chemării. Sadoveanu și Rebreanu, „urrali”, pot fi împinși pe o treaptă a ierarhiei tematice inferioară lui Camil

Savin BRATU
(Continuare în pag. 4)

Ion Marin SADOVEANU

Eșecurile colonialismului

Evenimentele dramatice petrecute în Congo dezvăluie încă o dată fața brută și cinică a colonialismului. Recurgerea la forță pentru a-și păstra dominația e una din metodele sale obișnuite. Acestea sint lucruri destul de cunoscute, folosirea violenței fiind un semn al puterii ci, dimpotrivă, al slăbiciunii. E spasmodic inevitabile agoni. Deceșul colonialismului e o chestiune de timp. Și de scurt timp. Dar ceea ce e interesant de urmăriți sint formele sub care se transformă pentru a mai putea supraviețui. Firește că totul nu-și decît o iluzie, că el își clădește speranțele pe nisipuri înșelătoare, spulberate de vîntul de libertate, fierbinte și irezistibil, ce culreiera continentul african. De la un capăt la celălalt, popoarele africane își zdrobesc cătușele, trezindu-se la o viață nouă, liberă și demnă.

Poporul congolez, care abia și-a dobîndit independența națională a fost supus unei agresiuni militare de către colonialiștii belgieni, sprijiniți în politica lor de către țările occidentale. Evident că recunoașterea statului Congo ca atare era un act pur formal. A preda guvernului prezidat de primul-ministru Patrice Lumumba toa-

te prerogativele puterii, dreptul de-a le exercita pe întregul teritoriu, înșă, na părăsirea nu numai a unor poziții politice, ci și, mai ales, abandonarea unor bogății imense și îndoesobi a zăcămintelor de uraniu, care reprezintă 70% din producția lumii capitaliste, ceea ce era de neconșept pentru colonialiști. Nici un moment el nu s-au gîndit în mod real să renunțe la niște venituri fabuloase din exploatarea țării și subjugarea poporului congolez. Au leșii pe o ușă și au intrat pe ceaaltă, înarmați pînă în dinți. Pretexțul? Oh, nimic mai ușor decît să găsești pretexte pentru o agresiune. În această direcție însă, colonialismul nu se poate lăuda că face exces de imaginație. Ca de obicei, el a recurs la o veche recuzită, uzată, scoasă de la naftalină. Mai întîi a încercat să acrediteze ideea în opinia publică mondială că popoarele africane n-au încă maturitatea politică și, în consecință, nu se pot conduce singure. Astfel, un fost guvernator al Congo-ului pretindea că „cu excepția unuia în zecă mi africani sint niște copii”. Bineînțeles, „copiii” au nevoie de „ocrotire”. Aceasta prot-

rea nemiloasă a avuțiilor, cu mizeria și înapoierea culturală a africanilor, căci ceea ce uită să mai adauge mișcări ex-guvernator, e că nici măcar fiii congolezilor bogăți n-aveau dreptul de a studia la o școală superioară din Bruxelles.

Bieții „copii”, lipsiți de maturitate, au înțeles însă foarte clar că nu vor izbăvi să remedieze starea lor îngrozitoare decît prin lichidarea colonialismului. Și ei au consimțit la cele mai grele sacrificii, luptînd să obțină independența statului, care le-a fost acordată sub presiunea unei neînțelese și viguroase acțiuni politice. Mai mult, și-au dovedit unitatea și maturitatea de gîndire și în împrejurarea insuportabilă, de extremă tensiune, creată de colonialiști prin agresiunea împotriva teritoriului lor.

Cum ideea cu „infantilizmul” politic e egală, a fost repede inventat (e un fel de a vorbi) un alt pretext din aceeași recuzită, pe cit de bine știut de att de caraghios, acela de „apar-

Ieronim ȘERBU
(Continuare în pag. 6)

NICOLAE TIC

Nicolae Tic este, în primul rând un reporter care urmărește cu pasiune transformările sociale...

realmente, undeva, pe un santier sau într-o mină, totuși reliefa...

mai multe personaje, dar prea uniforme, incit, tipologic, ele se reduc numai la două variante...

TINERI SCRITORII

grează în personalitatea lui în acest sens, reportajul lui Tic incită, desigur, spre aria portretului...

sint suficient analizate în fiecare episod pentru a se prevedea conduita lor viitoare. Ceea ce era episod-portret în volumul precedent...

Dându-i și întreaga viață socială, eroii săi capătă o unitate și puritate cristalină. Impresionează la ei, modul direct și făcându-se abordabil orice problemă...

Trăsăturile acestea de caracter sunt comune tuturor eroilor comuniști ai literaturii noastre. Ceea ce le accentuează la personajele lui Nicolae Tic...

Atent la propria sa creație, adăncindu-și calitățile narative și portretistice, Tic poate depăși primejdiile semnalate, situându-se cu cinste în rândurile scriitorilor tineri...

caracterizează dorința de a rezolva problemele în mod tranșant, deștinu, fără a le complica prin subtilități inutile.

Eroii lui Tic au uneori manifestări surprinzătoare, aproape extravagante. Explicația lor mi se pare a sta în ușorul decalaj dintre impresia...

O primăjdie care-l amenință pe Tic este simplificarea nepermisă a situațiilor înfățișate. Dificultățile se rezolvă uneori prea ușor pentru a părea reale și voioși cu care...

„Ora șase” pare a se datora mai mult unei deficiențe morale a lui Buhariu...

Simplificarea este evidentă mai ales în construirea unor personaje care, deși se diferențiază ușor de cele ale altor scriitori...

Atent la propria sa creație, adăncindu-și calitățile narative și portretistice, Tic poate depăși primejdiile semnalate...

Sorin ALEXANDRESCU

O carte pe săptămână

G. CĂLINESCU: „Scriinul negru”

Este evidentă, în „Scriinul negru”, situația lui G. Călinescu în coordonatele unei arte cu conținut revoluționar...

Ceea ce caracterizează, sub raportul compoziției, epica „Scriinul negru”, este efortul spre sinteza unor modalități aparent divergente de a concepe romanul...

Acțiunea „Scriinul negru” se desfășoară în anii 1949-1950, dar retrospectiv este ample (romanul Călinescu Ciocirlan) și cu ajutorul lor e reconstituită viața...

„Scriinul negru” însă, observația realistă și epică, obiectiv predominantă.

teii clase exploatare, latura ridicolului rămâne covârșitoare, manifestată print-un soi de donquijotism invers, orientat spre meschin.

Dintre intelectualii cunoscuți și din „Bietul Ioanide”, doar arhitectul se alătură cu deplin entuziasm cauzei revoluționare...

Ceea ce domină, în viziunile arhitecturale ale lui Ioanide, dar nu numai în ele (e vorba deci de o constantă a personalității sale) este o anumită înclinare spre hiperbolic...

În noul roman al lui G. Călinescu sînt zugrăvite, cu manifestă simpatie, câteva figuri de comuniști (Dragavei, Cornel, etc.)...

Matei CĂLINESCU

În sala de lectură a bibliotecii căminului cultural din comuna Smeeni, raionul Buzău

CRONICA LITERARA

TUDOR ARGHEZI: „Tablete de cronicar”

Indică ne propunem să evidențiem câteva particularități ale publicisticii argheziene, precizăm din nou că, în acest volum, aria de acoperire este mai restrînsă; tableta de cronicar implică o tangență continuă cu fenomenul de artă pe care-l consemnăm...

Pe aceste plan al viziunilor gigantice, este permisă exclamarea: „Avântată sărărită, soare, în flecezi tu mormintului ostean al splendorilor tale!”

Într-o tabletă argheziene, Ibsen nu apare situat în sîrul dramaturgilor moderni și nu se conchide asupra contribuției sale la transformarea viziunii tragice...

admirații, lată cum se exprimă respectul față de arta lui Oisirah și măreția fărîșioaie.

„I-am ascultat voara două ore... Dacă vine să se două și nouă că viora nucele cu două sute de milioane de brațe, patria lui Oisirah și să și cînte Urașul și gingaș. Iși tăzim seara de munte cicoanul și pe cînd crepuscul scade în foria lui din Caucaz, el se odihnește, ia scripa pe genunchii a melodiorul suave.”

Entuziasmul transparent în imagini monumentale, armonios constituite. b) Coborîrea în infern. La Arghezi, aptitudinea de a disprețui a găsit un vast teren de aplicare prin contemplantarea instituțiilor burghize.

Indignarea se materializează adesea prin cumule de invective. Aseziul de timpuri se desfășoară pe un spațiu înclinat, apelîndu-se la un arsenal de luptă de o violență și de o varietate uimitoare.

Dacă la alți pamfletari, virulența se manifestă prin gradarea mincii, prin repetarea intensivă a unei înjurături, la Arghezi diatriba este mai elaborată, dar și mult mai diversă.

care analizează reacțiile, determină soluția chimică potrivită, utilizînd toate experiențele pentru epuizarea fenomenului.

Ca să efectueze recenzia unui volum de versuri simboliste, pamfletul scriitorului este de o duritate extremă, originalitatea rezidă în răscărarea tipografică a strofei pe o pagină întregă.

Tehnica pamfletului este în general, cum s-a mai spus, cea a degradării. Autorul demonstrează necitirea mecanismului înamic, căutîndu-i esența schimonosită, hilară.

publicistica a profitat în urma progresului literar sau al prozei de înflorire. Găsim la Arghezi o corespundență continuă între mesaj și expresie, ineditul ideii revendicînd o originalitate de construcție.

nării. Mai ales aici unde este în joc existența artei, pe care Arghezi o croștește cu o răspundere paucă.

Tableta: o sinteză de arte. Arghezi nu a considerat niciodată cu mai puțină gravitate articolul de ziar decît poezia.

Tableta sau Bietul sînt niște sinteze și pot să a accentue de la vers, clasiții de la sără, arone și culori de la poezie, scrite el undeva. De altfel, ar fi interesant o cercetare a publicisticii argheziene din această perspectivă.

„Știe-ai! numai să faci la o leacă, pune-o leacă.” S. DAMIAN

Un tînar de viitor

Intr-o notă din revista clujeană „Tribuna” („Cei mulți dietanțiani, nu 25000 este de cîntec o recenzie a Georgetei Horodnică la „Versurile” lui Tudor Arghezi, apărută recent în „Gazeta literară”.

Autorul notei începe prin a constata — cu o rară perspicacitate — că este de greit să-si situezi pe Arghezi — cum face Georgeta Horodnică — „la mîlțimea de poezie națională” sub această formulare se ascunde, de fapt, o intenție nemeritată. Căci Arghezi — și considerat „poet național” — după cum bine arată sențențiarul notei — „spre a face doborîștea netă de poezii comuniste, ratiionale, regionale, și de poezii continentală și universală”.

Ceea ce formează ineditul prozei argheziene din punct de vedere stilistic este și topica originală, de un efect năucitor. Peste logica obișnuită se dispune o altă succesiune a imaginii, înversuîndu-lînd prin silueta sintaxei obișnuite, lată destulul lui Anton Pann: „el scrie, alegăz, se frîntăni, se sperie hîrțuit între pasiuni rebele și noble preaprii, se eroziază de Zăuțura lui, de nevetele alboră, care toate au avut pesemne de ce să-l tubescă la nebulie, fugind de la una la alta, de frica unui bărbat, negustor de porci sau a unui boier înșelat, dintr-un dulap sau pe fereastră, săracul, pînă la bătrînețe. Acest „săracul”, fixat între virgule indică tocmai relieful dorit.

Caracterul elaborat al frazei argheziene produce contorsiuni artistice memorabile, incită neînțînitate în literatura romînă.

Nu numai că nu am rîs, nu numai că nu am zîmbit, dar chiar am plîns. Am plîns pentru timpul pierdut de cei patru autori, de talentul înșelat în zadar de numeroșii interpreți, de un dirigiu, o orchestră și un dirigu. Am plîns pentru banii cheltuiți și, devenind egoist, am plîns și pentru timpul înșelat de noi.

TOTDEAUNA CU TINE, PARTII

La 17 iulie, conducătorii Partidului Comunist al Uniunii Sovietice și ai guvernului Uniunii Sovietice s-au întâlnit într-o vilă dinafara orașului Moscova cu reprezentanții intelectualității sovietice.

Reproducem în acest număr darea de seamă apărută în „Literaturnia gazeta”, nr. 85 din 19 iulie 1960, și câteva dintre articolele scriitorilor invitați la această întâlnire, apărute în aceeași revistă, într-o pagină specială cu titlul „Totdeauna cu tine, partid!”

Nikita Sergheevici Hrușciov împreună cu A. Ș. Melik-Pașaeov, K. A. Fedin și E. A. Furfeva.

Duminică, într-unul din superbele arcuri din apropierea Moscovei, au avut loc întâlnirea cu conducătorii Partidului și guvernului Uniunii Sovietice. În fața scriitorilor, pictorilor, compozitorilor, cineaștilor, oamenilor de teatru, oamenilor de știință, înnoarea intelectualității multinaționale a Uniunii Sovietice.

o deosebită însemnătate pentru oamenii de știință și de artă. Se rostesc toasturi — și primul dintre ele în cinstea oamenilor de știință sovietici. Activitatea lor este închinată cu toată încrederea Președintelui Sovietului Suprem al U.R.S.S., Leonid Ilici Brejnev.

și oare să-l vezi terminat. La un asemenea film nu-mare lucru să și adormi. Compozitorilor sovietici, interpretelor muzicali li s-a adresat Aerik Borșocov. El rădăca peharul în sănătatea tuturor muzicienilor.

Dimineața, deoreme, au ieșit pe alee, în întâmpinarea oaspeților, A. B. Arzico, L. I. Brejnev, M. G. Ignatov, F. R. Kozlov, A. N. Kostogin, O. V. Kuusinen, A. I. Mikoiian, N. A. Multidunov, N. V. Podgorni, D. S. Poleanski, M. A. Suslov, E. A. Furfeva, N. S. Hrușciov, N. M. Șevrinsk, P. N. Pospelov, D. S. Korotzenko, I. E. Kalinberin, A. P. Korienko, K. T. Mazurov, V. P. Mjavanadze, M. G. Peruhin.

„Este deosebit de însemnat, — a observat F. R. Kozlov, — că scriitorii au început să își îndrepte mai acut atenția asupra temelor din realitatea contemporană sovietică, năzând să reflecte chipul moral al constructorului comunismului. Într-o serie de opere publicate în reviste și apărute în volume snt oglindite trăsurile care iau naștere astăzi în viața omului și aparțin viitorului comunismului. Căutările scriitorilor în acest sens snt demne de atenție și de tot sprijinul.”

„Nu în ultimul rând, — a spus L. I. Brejnev, — nu numai că știința cunoaște înregul omeneri dar snt și recunoscute ca descoperiri și invenții de seamă ale contemporaneității. Aceste succese dovedesc superioritatea sistemului socialist care a deschis posibilități fără precedent activității creative a oamenilor eliberați de sclavia capitalistă.

Nikita Sergheevici l-a salutată cu căldură pe M. A. Șolohov. Felicitându-l cu prilejul primirii distincției și semnului distinctiv de laureat al Premiului Lenin. El își stringe mâna și se îmbrățeștea cu putere.

„Cu deosebiri neîndreptate pentru oamenii de știință și de artă. Se rostesc toasturi — și primul dintre ele în cinstea oamenilor de știință sovietici. Activitatea lor este închinată cu toată încrederea Președintelui Sovietului Suprem al U.R.S.S., Leonid Ilici Brejnev.

„Nu în ultimul rând, — a spus L. I. Brejnev, — nu numai că știința cunoaște înregul omeneri dar snt și recunoscute ca descoperiri și invenții de seamă ale contemporaneității. Aceste succese dovedesc superioritatea sistemului socialist care a deschis posibilități fără precedent activității creative a oamenilor eliberați de sclavia capitalistă.

„Aș dori de asemenea să mulțumesc numeroșilor mei prieteni-clitori care m-au propus pentru Premiul Lenin. Mulțumesc din inimă Comitetului Central al partidului, guvernului sovietic, care au dat o înaltă apreciere muncii mele scriitoricești în cuvântarea lui Nikita Sergheevici Hrușciov, de acum un an, în stăruia Veșnică. Mulțumesc de asemenea, bineînțeles, Comitetului de decernare a Premiilor Lenin; îmi cer iertare că d-voastră vă mulțumesc ebla la urmă.”

„Aș dori de asemenea să mulțumesc numeroșilor mei prieteni-clitori care m-au propus pentru Premiul Lenin. Mulțumesc din inimă Comitetului Central al partidului, guvernului sovietic, care au dat o înaltă apreciere muncii mele scriitoricești în cuvântarea lui Nikita Sergheevici Hrușciov, de acum un an, în stăruia Veșnică. Mulțumesc de asemenea, bineînțeles, Comitetului de decernare a Premiilor Lenin; îmi cer iertare că d-voastră vă mulțumesc ebla la urmă.”

„Aș dori de asemenea să mulțumesc numeroșilor mei prieteni-clitori care m-au propus pentru Premiul Lenin. Mulțumesc din inimă Comitetului Central al partidului, guvernului sovietic, care au dat o înaltă apreciere muncii mele scriitoricești în cuvântarea lui Nikita Sergheevici Hrușciov, de acum un an, în stăruia Veșnică. Mulțumesc de asemenea, bineînțeles, Comitetului de decernare a Premiilor Lenin; îmi cer iertare că d-voastră vă mulțumesc ebla la urmă.”

„SĂ TRANSMITEM FĂCLIA DE NESTINS A ARTEI SOCIALISTE”

Cuvântarea lui MIHAIL ȘOLOHOV la solemnitatea înmăririi Premiului LENIN

„Să transmitem făclia de nestins a artei socialiste” — cuvântarea lui Mihail Șolohov la solemnitatea înmăririi Premiului Lenin.

„Să transmitem făclia de nestins a artei socialiste” — cuvântarea lui Mihail Șolohov la solemnitatea înmăririi Premiului Lenin.

„Să transmitem făclia de nestins a artei socialiste” — cuvântarea lui Mihail Șolohov la solemnitatea înmăririi Premiului Lenin.

„Să transmitem făclia de nestins a artei socialiste” — cuvântarea lui Mihail Șolohov la solemnitatea înmăririi Premiului Lenin.

„Să transmitem făclia de nestins a artei socialiste” — cuvântarea lui Mihail Șolohov la solemnitatea înmăririi Premiului Lenin.

„Să transmitem făclia de nestins a artei socialiste” — cuvântarea lui Mihail Șolohov la solemnitatea înmăririi Premiului Lenin.

In aceasta constă noul

„Nou în sensul profund al acestui cuvânt, fără a fi frapant prin efecte neobișnuite.

Adevăratul democratism este lipsit de prejuzici, nu sare în ochi. În viața veche de lângă Moscova nu veți vedea fastuoase ceremonii, solemnitate regizată și alte povești de stea, care domnesc de altă lume la înaltele recepții de stat.

Acest lucru este nou, important, prețios, pentru că înlocuiește imaginea noastră cu o comunicare cordială — și, repet, lipsită de oficialism rigid — cu oamenii care ocupă posturile cele mai înalte în stat.

„Ceea ce voi scrie acum nu este nici un fel de eforturi și cu atât mai puțin sacrificii.

„Ceea ce voi scrie acum nu este nici un fel de eforturi și cu atât mai puțin sacrificii. Aș vrea să desprind din mulțimea de impresii aceasta, cea mai importantă... În afară de aceasta însă au fost spuse atât de multe idei de o mare amploare încât nu le-aș putea cuprinde în această scurtă însemnare. Înțelegerea aceasta va contribui multă vreme la mersul înainte al științei noastre, al artei, al literaturii, înțelegerea aceasta plină de un adevărat democratism, de sinceră cordialitate, de spirit comunist, plină de conștință.

For al intelectualității

O zi senină de iulie. O zi colorată de petalele florilor, de albastrul cerului, de verdeața copacilor, de toate culorile calde ale verii. O zi ca și cea de acum trei ani, când tot așa, simplu, scriitorii și muzicienii, pictorii și artiștii s-au adunat în parcul acesta mare pentru a se întâlni cu conducătorii partidului și guvernului. Se întâmpla aceasta în anul 1957, un an nou pentru arta noastră, an care a făcut ca fiecare dintre noi să se gîndească încă o dată la locul pe care îl ocupă în fruntea muncii.

De altfel, ziua aceea nu a fost chiar senină, fără nici un nor — spre sfîrșitul zilei s-a stîrnit pe neașteptate o furtună menită parcă să sublinieze discuția aprinsă de la masa sărbătoarească. Era o dispută cu cei care n-au înțeles de la bun început pe de-a-ntregul noile sarcini ale artei, sarcini puse în fața artiștilor de Congresul al XX-lea al P.C.U.S.

„Să transmitem făclia de nestins a artei socialiste” — cuvântarea lui Mihail Șolohov la solemnitatea înmăririi Premiului Lenin.

Voi muncă cu toată puterea

„Nou în sensul profund al acestui cuvânt, fără a fi frapant prin efecte neobișnuite.

Adevăratul democratism este lipsit de prejuzici, nu sare în ochi. În viața veche de lângă Moscova nu veți vedea fastuoase ceremonii, solemnitate regizată și alte povești de stea, care domnesc de altă lume la înaltele recepții de stat.

Acest lucru este nou, important, prețios, pentru că înlocuiește imaginea noastră cu o comunicare cordială — și, repet, lipsită de oficialism rigid — cu oamenii care ocupă posturile cele mai înalte în stat.

„Ceea ce voi scrie acum nu este nici un fel de eforturi și cu atât mai puțin sacrificii.

„Ceea ce voi scrie acum nu este nici un fel de eforturi și cu atât mai puțin sacrificii. Aș vrea să desprind din mulțimea de impresii aceasta, cea mai importantă... În afară de aceasta însă au fost spuse atât de multe idei de o mare amploare încât nu le-aș putea cuprinde în această scurtă însemnare. Înțelegerea aceasta va contribui multă vreme la mersul înainte al științei noastre, al artei, al literaturii, înțelegerea aceasta plină de un adevărat democratism, de sinceră cordialitate, de spirit comunist, plină de conștință.

Un chip bun și preocupat

O zi senină de iulie. O zi colorată de petalele florilor, de albastrul cerului, de verdeața copacilor, de toate culorile calde ale verii. O zi ca și cea de acum trei ani, când tot așa, simplu, scriitorii și muzicienii, pictorii și artiștii s-au adunat în parcul acesta mare pentru a se întâlni cu conducătorii partidului și guvernului. Se întâmpla aceasta în anul 1957, un an nou pentru arta noastră, an care a făcut ca fiecare dintre noi să se gîndească încă o dată la locul pe care îl ocupă în fruntea muncii.

De altfel, ziua aceea nu a fost chiar senină, fără nici un nor — spre sfîrșitul zilei s-a stîrnit pe neașteptate o furtună menită parcă să sublinieze discuția aprinsă de la masa sărbătoarească. Era o dispută cu cei care n-au înțeles de la bun început pe de-a-ntregul noile sarcini ale artei, sarcini puse în fața artiștilor de Congresul al XX-lea al P.C.U.S.

„Să transmitem făclia de nestins a artei socialiste” — cuvântarea lui Mihail Șolohov la solemnitatea înmăririi Premiului Lenin.

SUCESELE CINEMATOGRAFIEI ROMINEȘTI LA KARLOVY VARY

Festivalul, o biruință a realismului socialist

Karlovy Vary și-a reluat vîlța parțială.

Intre colonade și Park Hotel, între Park Hotel și Casa Presei instalată la hotel Sevastopol, nu mai vedeți decât obișnuiți consumatori ai apelor tămăduitoare, gospodinele orașului, căruțările coccine ale ploziilor.

În fața elegantului restaurant al hotelului „Moskva”, în fața barului Florentina, în fața Hotelului Artiștilor — cum a fost totdeauna Park Hotel în aceste două săptămîni freamătătoare, nu mai vedeți decât oameni înghesuși să-și recunoască actorii preferați, nu mai mișună scolaricele îmbujorate și pionierii sau flăcăii în goana tenace după autografe, nu mai făcune aparatele fotografice avide de „amintiri celebre”.

Festivalul a luat sfîrșit.

Anul acesta, întrecerea de la Karlovy Vary s-a caracterizat printr-o participare neobișnuită a studiorilor internaționali: 47 de țări au prezentat nu mai puțin decît 104 filme. Pe drept cuvînt, un ziarist a considerat că membrii juriului s-au dovedit foarte harnici. Efortul a fost însă compensat prin aportul unanim de care s-a bucurat aprecierea lor de valoare, considerată perfect judicioasă care sînt concluziile ce se pot desprinde la capătul marilor competiții?

La Karlovy Vary s-au aflat față în față cinematografia clasică a țărilor capitaliste și cinematografia tinăra a

țării din lagărul socialist. A fost confruntarea principală, la capătul căreia victoria a revenit celei din urmă.

Casele de filme din Occident dispun de avantajul unei vechi tradiții și de cadre de regiști și operatori cu mare experiență. Studiourile cinematografice ale țării socialiste au o aparatură corespunzătoare cerințelor cinematografe moderne dar — cu excepția Uniunii Sovietice — experiența lor este mai limitată. Și cu toate acestea, în ordinea valorii, pro-

vorbește despre „criza economică și artistică” prelungită, care a dus cinematografia finlandeză (veche de peste 50 de ani) pe marginea unei catastrofe.

În Anglia — ne informează Ivor Montagu — numărul spectatorilor scade în fiecare an cu mii de milioane. Lucrătorii din cinematografie nu sînt ocupați decît în lunile de vară, iar în celelalte anotimpuri producția de filme suferă din lipsă de activitate. Cineasții sînt angajați personal”, delegatul român Paul Cornea i-a răspuns pe larg arătînd că adevărul personal este, indiscutabil, o condiție a operei de artă, dar nu constituie conținutul ei. Nu poate fi valabil un adevăr care să nu reprezinte aspirațiile colectivității.

Intervenția delegatului român susținută de regiștii sovietici Gherasimov, a deschis calea dezbaterii problemelor de creație în cadrul „Tribunei libere”. Gherasimov a demonstrat că succesul unui film ca „Balada soldatului”, de pildă, se bazează tocmai pe ideea filozofică, căreia regizorul Grigorie Ciuhra i-a găsit o expresie cinematografică originală. „Așadar, a precizat autorul filmului „De Donul liniștit”, eu nu văd spiritul creator al artistului în forma senzațională, ci în modul cum artistul se străduiește să ajungă la adevăr. Succesul lui Ciuhra se datorează în primul rînd faptului că, fiind comunist, a știut să găsească drumul acesta spre adevăr, al cărui conținut l-a vădit cu o mare forță lirică”.

Dezbaterile „Tribunei libere” au evidențiat cu claritate superioritatea concepției care-l conduce pe creatorii din țările socialiste la succese merite mai importante. A. M. Grouss, președintele juriului care a analizat producțiile prezentate la concurs, trîngînd concluzia, le-a arătat că metoda realismului socialist care constă în a prezenta realitatea în desfășurarea ei revoluționară, își păstrează pe deplin valoarea sa.

Succesul filmului sovietic „Serioja”, succesele înregistrate de cinematografia românească constituie o confirmare puternică a justetei orientării ideologice ale cărei rezultate sînt ascendenți. Claritatea ideologică este cauzea esențială a reușitei filmelor lui I. Popescu-Gopo atît de apreciate la concursul de la Karlovy Vary ca și la concursurile internaționale din Occident. Claritatea ideologică stă la baza succesului înregistrat de cinematografia prin înalta distincție câștigată anul acesta la Karlovy Vary de „Valurile Dunării”. Cu multă înțelepciune a arătat cineastul cel J. Balic că pentru a reuși să zugrăvească eroul contemporan, „creatorul însuși trebuie să fie «omul 1960»”. Reușita Festivalului de la Karlovy Vary este așadar biruința realismului-socialist, care dovedește că valoarea operei de artă constă în perfectă unitate dintre conținut și formă și că tocmai fondul nou al problematicii creațiilor din țările socialiste obligă la cercetarea neobosită a noi și noi moduri de expresie originale, sugestive, convingătoare.

Este ceea ce, de altfel, în unanimitate criticii și regiștii veniți la Karlovy Vary au apreciat în realizarea filmului românesc — a tuncului cînd au vorbit despre victoriosul „Homo Sapiens” sau despre captivantul film „Valurile Dunării”. Patos, poezie, optimism, dragoste de viață, certitudinea viitorului — iată ceea ce a determinat biruința creațiilor realismului socialist asupra producțiilor care fie și remarcabile din punct de vedere formal, cum sînt unele din filmele occidentale prezentate — constituie, prin conținutul lor, o negare a umanității.

Despre filmul „Valurile Dunării”, un critic care a afirmat că „este un îndrumar”. El trebuie să constituie însă și un angajament: printr-o mărime mai înaltă exigență spre creații merite mai valoroase călăuzite de metoda sigură a realismului socialist.

personal”, delegatul român Paul Cornea i-a răspuns pe larg arătînd că adevărul personal este, indiscutabil, o condiție a operei de artă, dar nu constituie conținutul ei. Nu poate fi valabil un adevăr care să nu reprezinte aspirațiile colectivității.

Intervenția delegatului român susținută de regiștii sovietici Gherasimov, a deschis calea dezbaterii problemelor de creație în cadrul „Tribunei libere”. Gherasimov a demonstrat că succesul unui film ca „Balada soldatului”, de pildă, se bazează tocmai pe ideea filozofică, căreia regizorul Grigorie Ciuhra i-a găsit o expresie cinematografică originală. „Așadar, a precizat autorul filmului „De Donul liniștit”, eu nu văd spiritul creator al artistului în forma senzațională, ci în modul cum artistul se străduiește să ajungă la adevăr. Succesul lui Ciuhra se datorează în primul rînd faptului că, fiind comunist, a știut să găsească drumul acesta spre adevăr, al cărui conținut l-a vădit cu o mare forță lirică”.

Dezbaterile „Tribunei libere” au evidențiat cu claritate superioritatea concepției care-l conduce pe creatorii din țările socialiste la succese merite mai importante. A. M. Grouss, președintele juriului care a analizat producțiile prezentate la concurs, trîngînd concluzia, le-a arătat că metoda realismului socialist care constă în a prezenta realitatea în desfășurarea ei revoluționară, își păstrează pe deplin valoarea sa.

Succesul filmului sovietic „Serioja”, succesele înregistrate de cinematografia românească constituie o confirmare puternică a justetei orientării ideologice ale cărei rezultate sînt ascendenți. Claritatea ideologică este cauzea esențială a reușitei filmelor lui I. Popescu-Gopo atît de apreciate la concursul de la Karlovy Vary ca și la concursurile internaționale din Occident. Claritatea ideologică stă la baza succesului înregistrat de cinematografia prin înalta distincție câștigată anul acesta la Karlovy Vary de „Valurile Dunării”. Cu multă înțelepciune a arătat cineastul cel J. Balic că pentru a reuși să zugrăvească eroul contemporan, „creatorul însuși trebuie să fie «omul 1960»”. Reușita Festivalului de la Karlovy Vary este așadar biruința realismului-socialist, care dovedește că valoarea operei de artă constă în perfectă unitate dintre conținut și formă și că tocmai fondul nou al problematicii creațiilor din țările socialiste obligă la cercetarea neobosită a noi și noi moduri de expresie originale, sugestive, convingătoare.

Este ceea ce, de altfel, în unanimitate criticii și regiștii veniți la Karlovy Vary au apreciat în realizarea filmului românesc — a tuncului cînd au vorbit despre victoriosul „Homo Sapiens” sau despre captivantul film „Valurile Dunării”. Patos, poezie, optimism, dragoste de viață, certitudinea viitorului — iată ceea ce a determinat biruința creațiilor realismului socialist asupra producțiilor care fie și remarcabile din punct de vedere formal, cum sînt unele din filmele occidentale prezentate — constituie, prin conținutul lor, o negare a umanității.

Despre filmul „Valurile Dunării”, un critic care a afirmat că „este un îndrumar”. El trebuie să constituie însă și un angajament: printr-o mărime mai înaltă exigență spre creații merite mai valoroase călăuzite de metoda sigură a realismului socialist.

Înmînarea unuia din marile premii la Festivalul filmului de la Karlovy Vary, lui Ion Popescu-Gopo, pentru filmul „Homo sapiens”.

HOMO SAPIENS - UN MARE INVIINGATOR

Micile bijuterii pot realiza nu o dată cu cele mai fastuoase podobe de mare anvergură. Așa-zisul gen scurt a onorat patrimoniul literar al umanității cu creații strălucite, căci în artă — cum bine se știe — valoarea e decisă nu de dimensiuni, ci, în primul rînd, de substanța și forța expresivă a mesajului operei.

Nu mai departe decît la jumătatea acestei luni, în cadrul tradiționalului Festival de la Karlovy Vary, unul din marile premii — transferat în sectorul filmelor de desen animat și de marionete, sector cam vitregit de altfel pînă acum cîțiva ani în competițiile oficiale — a venit să încununeze un film de nici zece minute.

Stirea, transmisă de agențiile de presă, a străbătut lumea, a fost repetată de cinești și cinești în zilele fărî, însă nouă ne-a prilejuit cu deosebire legitimă satisfacție a unei biruințe naționale. În fapt, este vorba de un film românesc, cea mai recentă realizare a polivalentului scenarist, desenator și regizor I. Popescu-Gopo: „Homo sapiens”. Și nu e un succes întâmplător. Țara noastră, a cărei cinematografie s-a constituit efectiv numai datorită condițiilor asigurate de statul democratic-popular, se află acum la cea de a treia mare izbîndă cinematografică de răsărit internațional (după Cannes și Tours) cu filmele „micile” ale lui Gopo. Iuata înalțată „Scurtă istorie”, „Naște arte și „Homo sapiens” pot fi considerate ca un triptic de dimensiuni reduse dar de multiple și profunde semnificații, consacrat raporturilor omului, cu natura, triumfului geniului uman în relațiile cu lumea înconjurătoare.

Minusculea floare cu care omulețul din „Scurtă istorie” o răsădea cu gingășie peste tot în cosmos, ca o expresie pură a înaltelor aspirații de pace ale omenirii, se identifică

sub raportul conținutului metaforei — cu fiacra prometică pe care homo sapiens, descoperitorul focului, o urcă pe piscul unui munte, de unde, stăpîn al vieții, luminează pînă pe pământ, risipind negurile, alungînd bezna.

Modalitatea de expresie a lui Gopo, dincolo de variațiile vădite de la un film la altul, se bazează pe o concepție de o suavă poezie, în care elanurile lirice generoase sînt dozate de o doză de umor stenic, u-neori nu lipsit de malicie.

Nu mai aparent Gopo lasă impresia că se amuză să jongleze cu mari probleme. Dezinvoluțat, vesele sau jucăuș îmbracă întotdeauna o idee profundă, privită cu gravitate și transfigurată artistic cu finețe, într-o imagine lapidară plină de farmec și umor. Perspectiva lucidă a creatorului contemporan, care reușește idealizarea trecutului, care caută să secoleze esențialul și să formuleze răspunsuri la întrebările cruciale privind destinele omenirii, este dominantă în cele trei filme. De aici a izvorit, de exemplu, acel moment savuros al înflinirii dintre om și atom. Homo sapiens întrevide într-o strălucire monstruoasă consecințe posibile ale utilizării energiei nucleare în scopuri distructive și se decide pentru soluția cea din urmă: într-un gest de o mare frumusețe și plasticitate, el ciocnește un pahar cu atomul, pecetluind prin această înclinare solemnă o nobilă colaborare în numele păcii și prosperității viștii și civilizației.

Viziunea artistului suprimă amănuntele fără semnificație, înlătură o multitudine de elemente secundare, pentru a reține și amplifica un singur detaliu expresiv, capabil să transmită laconic și subtil sensurile majore ale temei abordate. În rostogolirea dezordonată a pietrelor care se precipită pe un munte, homo

sapiens descifrează dintr-o dată o minunată sursă de mișcare și iată-l înclăcat pe o roată care-l poartă repede de-a lungul pămîntului. Același procedeu, apelînd la scăpărtătoare asociații de idei, e folosit sistematic pentru a ne înălța conștient, fără risipa de explicații obositoare, procesul făuritor celor mai diverse invenții tehnico-științifice. Fără să acorde un credit larg perspicacității și fanteziei spectacolului, considerat cu îndreptărire înalt și model al ingeniului erou imortalizat pe peliculă.

Mesajul umanist al artei lui Popescu-Gopo se comunică atît de lăpidar și datorită ritmului trepidant, uș zice pasionant, pe care cineastul îl imprimă creațiilor sale. Cineastul se succed astfel pe ecran într-un tempo rapid, alcătuiind un lanț neîntrerupt care se dezvoltă într-un crescendo excelent dozat. Evident, în această privință îl revin merite de seamă întregului colectiv cu care conlucrează Gopo: artiștii care multiplică și animează desenele, operatorii, monteurii și, în special, compozitorul Dumitru Capoianu.

Firavul homo sapiens, prezent în centrul celor trei filme ale lui Gopo, este în fapt un mare invingător, care face să se vorbească în lumea întreagă despre înflorirea artei în țara noastră, aducînd o însemnată contribuție la creșterea prestigiului internațional al culturii rominești.

Mircea LOCUSTEANU

N. Red. Bine ar fi ca „Homo sapiens” să fie programat nu numai în completarea filmului „Furtuna”, ci și împreună cu alte producții de lung metraj care rulează pe ecranele noastre. Ar fi regretabil ca această veritabilă bijuterie cinematografică să scape vreunui cinefil din pricina unei programări necorespunzătoare.

SIMPLIȚATE ȘI FORȚĂ ARTISTICĂ

Liviu Ciulei (Mihai) și Lazăr Vrabie (Toma), într-o scenă din filmul „Valurile Dunării”.

„Marele premiu” decernat la Karlovy Vary filmului românesc „Valurile Dunării” (scenariu: Titus Popovici și Francisc Munteanu, regia: Liviu Ciulei) nu reprezintă numai o confirmare festivă, în cadrul unui mare concurs internațional, a unei dintre cele mai bune realizări ale cinematografei noastre. Premiul acordă implicit și un evident vot de încredere unei anumite concepții regizoare care s-a dovedit ferocitate în creația unor filme rominești recente.

Spectatorul bucureștean și-a părut de la început de bun augur pentru destinația noului film simplitatea gravă a succesiunii epizodelor, așa selectivă și riguroasă a momentelor de expresie care a fixat gestul, replica, detaliile cadrului. An și nedrept și atribuit regiei în exclusivitate meritul acestei desfășurări a acțiunii, cu atît mai mult cu cît, unul dintre principalii interpreți — Liviu Ciulei, — (Mihai), este și regișorul filmului.

Insemnările noastre încearcă să deslușească puțin una dintre semnificațiile mai importante ale premiului obținut la Karlovy Vary în această simplitate a expresiei care trebuie să cuprindă, pe spațiul limitat al peliculei, împrejurările dramatice ale unei ample epopei istorice.

Realizatorul filmului, au avut în vedere o premisă care nu a fost suficient înțeleasă pînă acum: lupta eroică a comunistilor care în film o formulă în stare să concencreze esențialul în minimum de mișcări și de prim planuri concludente. Ceea ce s-a și realizat, mai ales în adevăratul Toma-Mihai care nu se împune, de altfel, cu una dintre cele mai bune părți ale filmului.

În filmul „Valurile Dunării” evoluția sfiltează ca o personaj care capătă o amploare deosebită pentru că beneficiază de naturale exteriorizări prin reacții umane firești, măsurate de tactul artistului. Ipotezele atit de deosebite în care nu apare aproape simultan luptătorul ilegalist Toma furnizează în această privință argumente elocvente. Supremă este atenția la mișcările pînă la stăpînire firească, trînziri, faze parțiale din coacșia obligatorie a evoluției personajului în situația dată. Încordarea extremă necesară pentru efectuarea transportului de munii spre detașamentele gărzilor patriotice se cerea disimulată cu o desăvîșită doajoare și aici Lazăr Vrabie a reușit să ducă pînă la capăt o nesiune artistică grea.

De la scenarii la transpunerea scenică, imprimînd o viziune omogenă în jocul fizic al actor, simplitatea s-a dovedit a fi una dintre virtuțile caracteristice filmului. Scenariul, principalele reconstrucții sintetice istoria îndeplinirii unei sarcini încreditate de partid în pragul insurecției armate de la 23 August. De la sosirea lui Toma pe șlep și pînă la moartea lui Mihai în lupta cu fasciștii, se potrec relativ puține evenimente. Succesivitatea epizodelor păstrează însă tempo-ul trepidant al momentului istoric. Dialogurile sînt scurte, întredate de emoția luptei; în mișcările eroului izbucnă încordarea pe viață și pe moarte a bătăliei. Și în aceste condiții apropierea dintre Toma și Mihai se face la conștientă dintr-un curaj spontan al marinarului și eroismului activității cu o conștientă politică limpede. Filmul evidențiază, cu mijloacele artei cinematografice moderne, afirmarea unor valori umane superioare într-un sens unic, convergent, pe drumul luptei revoluționare.

„Piccolo Teatro” și probleme de stil

„Piccolo Teatro di Milano” nu este, nicidecum, o instituție specializată în reprezentarea operei lui Goldoni și nici un muzeu vivan de tradiții străvechi. Este adevărat că teatrul condus de Paolo Grassi și Giorgio Strehler a dovedit în repetate rânduri un susținut interes pentru strălucitul comedograful italian (în 1958 pe scena lui „Piccolo Teatro” s-a jucat și o piesă biografică de Paolo Ferrari, închinată autorului „Istoriei”). Teatrul l-a acordat lui Goldoni, ca și alții predecessors de spirite, onorurile casei, cu toată atenția cuvenită. Succesul deosebit pe care gruparea milaneză îl înregistrează cu „Slugă la doi stăpîni” nu se sprijină însă pe o veche deprindere a manierei goldoniene și nici, cu precădere, pe aderența națională la verva specifică celebrului venețian. Pentru a folosi limbajul Doctorului din Bologna, spectacolul lui „Piccolo Teatro” ni s-a părut mai puțin jucat „ad perpetuum memorem” și mai curîm pregătit și alior peocșii zilelor noastre. Intr-adevăr, teatrul care ne-a vizitat de curînd este în primul rînd o formație artistică modernă, înțelegînd prin această o trupă care vizează consecvent deciziunea unor căi noi, pentru realizarea unui teatru cu adevărat contemporan. „Piccolo Teatro di Milano” crede cu tărie în posibilitatea unei renașteri a teatrului de azi, prin biruința unor formule viabile ale marilor spectacoli populari. În această lumina trebuie să înțelegem declarațiile făcute recent de Paolo Grassi care uneste obligația teatrului de a-l face pe spectator să reflecteze plecînd de la teatru „la problemele care-l frîmîntă azi” cu o împotrivire netă față de conformism și, implicit, cu necesitatea de a „juca declarat”, de „a face teatru în mod deschis”. În ultimă instanță, problema analizei succesului raportat de „Piccolo Teatro” cu „Slugă la doi stăpîni” este o problemă de stil.

„Piccolo Teatro” și-a declarat în mod clar, în fața eroului, despre „poziția critică a actorului”, despre „ceea ce declară”, alături în aceste zile de seamă ale montajului lui Strehler din ultimii ani („Omul cel bun din Si-Guan” Indosebi) și nu va fi greu să înțelegem că, îndreptîndu-se spre spectacolul popular de actualitate, „Piccolo Teatro” n-a evitat să se oprească îndelung și înstrucțiv în stajia Brecht.

Ni se par de un deosebit interes observațiile unor croniciști parizieni care au obiectat spectacolului lui „Piccolo Teatro” cu „Opera de trei parate” termen sa „italianizant”. A dările de seama ale teatrului au privit mai atență valoarea unui certificat de prestigiu. Teatrul din Milano s-a dovedit, prin structura sa, prin natura cântărilor sale, receptiv la mesajul liniei brechtiane, dar a absorbit această linie în felul său propriu, îmbogățindu-se fără a se despersonaliza. El n-a devenit astfel o

succesală milaneză a „Ansambului berlinez”, ci s-a împlinit într-un chip matur, prin aplicații la specificul și tradițiile sale.

Conceptiind lupta „actorului complet” și împlinind reșeta simbolurilor de claritate, Brecht a făcut apăs la teatru vechiului teatru chinez pe care l-a privit prin filiera unor experiențe proprii dramei moderne germane. Înțelegînd marea însemnată a interpetului multilateral în teatru nou popular și a jocului „teatralizat” de distanțare, „Piccolo Teatro” s-a adresat resurselor largi în această privință ale „Commediei dell'arte”, de la care a preluat totodată fantezia și ritmul proprii acestora. Nimic mai firesc.

Reluînd într-o nouă montare comedia „Slugă la doi stăpîni” teatrul din Milano a supus unei reevaluări una dintre piesele de tranziție) ale lui Goldoni, așezată la răscrucea dintre commedia „all'improvviso” și noul său teatru comic, cu care a des-

chis o altă epocă în literatura și arta italiană a sec. XVIII. Ne aflăm așa dar în fața unei comedii în care vechile măști se află în mare număr, intrînd se țese în jurul tradiționalului „qui-pro-quo” dar tipurile fixe caracterizate de claritate, consistența unor caractere vii. „Piccolo Teatro” nu și-a propus să realizeze cu această piesă o simplă reconstrucție a reprezentățiilor de „commedia dell'arte” și nici măcar o evocare parodică a genului cu notimele jusele la suprafață. Bineînțeles, poantele vesele pe marginea teatrului de improvizație nu lipsesc, dar e în sprînjii realizării unui fel mai înalt: critica neîntreruptă a caracterelor comediei.

Trebule spus de la bun început că această critică este mai curînd savuroasă decît vindictivă. Sînt ridiculizate pe rînd trăsăturile care prin exagere, prin supraîncălzirea contravîns firescului, se opun naturii umane și urîșesc astfel existența. Respectarea promisiunii făcute unui alt om de afaceri dusă pînă la absurd îl deumanizează pe Pantalone, îngrozirea la maximum a pasiunilor amoroase face rizibile suspinurile lui Florinde sau nazarile Clarice, dorința de a se arăta strălucit în slujba sa la cei doi stăpîni contravîns fire și înșelă la lui Arlecchino, condamnîndu-l la comedia. Evident, toate aceste obiective critice — și încă altele — figurează în textul lui Goldoni, dar ele capătă un relief neașteptat prin caracterul continuu al atitudinii critice pe care o păstrează interpretii față de rolurile ce le-au fost încredințate. Delașarea constantă față de rol este obținută prin intermediul „măștilor” psihice pe care le poartă actorii. Ei stabilesc între personaj și lăptura prin felul de a vorbi, fie prin atitudine, cu totul strălucit, imprimată mișcării. E.B. Vahtangov observa la rețeta „Prințesei Turandot” funcția de disimulare a defectelor de limbaj la măștile „commediei dell'arte”. Această funcție capătă un rol deosebit de însemnat în jocul companiei milaneeze, care nu acceptă nici un moment jocul direct, transpunerea „trăită” a eroului lui Goldoni. Folosirea stridentă a dialecților: venețian (Pantalone), bolognez (Doctorul), bergamez (Arlecchino), înălțarea sau sentimentalizarea super-acută a tonalității (amozezii), bibliada (Brighella) creează o altă gamă nu numai vorbirii, dar și „simfiri” actorilor. Acest mod „distanțat” de a juca este favorizat de efectele comice provocate de „scenele” dinafara

piesei, introduse de regie cu înșelentă și cu bun gust. Astfel reprezentarea piesei lui Goldoni în chipul unui spectacol dat de o trupă de actori din sec. XVIII capătă un rost organic în viziunea lui Giorgio Strehler și servește din plin desfășurarea trăsăturii critice a caracterelor. „Noi ne batem joc de aceste făpturi și de aceste moravuri!” par a spune actorii urcînd și coborînd de pe estrada de scînduri. Baljoculînd imperfecțiunile morale ale persoanelor comediei, esei de la „Piccolo Teatro” rid, nu odă, și de învechitele forme de joc încă prezente în unele teatre și nu acestea sînt pasajele la care publicul se amuză mai puțin.

Caracterul moralizator al spectacolului este servit de înălțarea sa sărbătorească de optimismului său curber, Strehler a pus un puternic accent pe tehnica dificilă a apariției improvizărilor, în care zecele de „găselinje” ale actorilor (celebrele „lazzi”) definite precis în contururile lor, lasă loc unei marie care îngăduie cu înțelepciune, științificele inspirații momentane. Întreaga dinamică a spectacolului ne apare ca o înălțare minunată dantelată în care fiecare episod este fixat cu strălucire, fără ca vreun moment rigurozitatea jocului să înzeze răsălirea vie, împetuozitatea creatoare a actorilor. De altminteri nici una dintre „lazzi” nu este grațioasă, potrivnică firii personalului respectiv. Aceste „improvizații” întregesc, diminuează, cu bună voință, conținutul psihologic al fiecărui „măști”. Ge s-ar întâmpla, de pildă, dacă efectul de mare înălțare al birnicii mișcătoare ar fi fost atribuit unui relief neașteptat prin caracterul continuu al atitudinii critice pe care o păstrează interpretii față de rolurile ce le-au fost încredințate. Delașarea constantă față de rol este obținută prin intermediul „măștilor” psihice pe care le poartă actorii. Ei stabilesc între personaj și lăptura prin felul de a vorbi, fie prin atitudine, cu totul strălucit, imprimată mișcării. E.B. Vahtangov observa la rețeta „Prințesei Turandot” funcția de disimulare a defectelor de limbaj la măștile „commediei dell'arte”. Această funcție capătă un rol deosebit de însemnat în jocul companiei milaneeze, care nu acceptă nici un moment jocul direct, transpunerea „trăită” a eroului lui Goldoni. Folosirea stridentă a dialecților: venețian (Pantalone), bolognez (Doctorul), bergamez (Arlecchino), înălțarea sau sentimentalizarea super-acută a tonalității (amozezii), bibliada (Brighella) creează o altă gamă nu numai vorbirii, dar și „simfiri” actorilor. Acest mod „distanțat” de a juca este favorizat de efectele comice provocate de „scenele” dinafara

V. MINDRA

1) În programul tipărit de OSTA, „Slugă la doi stăpîni” apare, nu știm de ce, ca o „lucrare de maturitate” a scriitorului.

Desen de IONITA JIANU

FAPTE

Pagina de față este închinată de „Gazeta literară” dezvoltării pe baza faptelor și cu semnificații, a celor aspecte caracteristice ale modului de viață occidental. Sunt strânse aici texte semnate de personalități cu prestigiu intelectual, mărturi din presa cea mai credincioasă capitalismului, fotografiile reflectând sigur și fără putință de interpretare adeverite. Sunt — luate la un loc aceste fragmente — o secțiune transversală într-o lume a timpului nostru.

In Apus, întreprinderile de turism încunșoșează străzile prin reclame la colțuri de stradă: Vizitați (să zicem) Parisul în 7 ore! Nu s-ar potrivește paginile de astăzi din „Gazeta literară” vizitați occidentul în 7 coloane? Șapte coloane despre modul de viață occidental. Citii-le!

Veți întâlni pe drumurile lecturii chipul șomerului futurind și disperarea și pânzarea pe străzi în căutarea dolarului pentru mîncare; nu se întîlnia lucrurile acestea la New York în acele zile cînd la București oamenii se oprise în fața vitrinelor și din nou reduceri de prețuri? Fiecare lume cu căile ei.

Mergînd mai departe, veți da peste o scenă amuzantă înfățișată din filmul „Lanțul”, adică peste un iminent linșaj. Și dacă puteți auzi gîsul unei fotografe sau a unei surzi de gazetă, urechea d-voastră va fi sîrșită de urletul acțișilor. Iar dacă ascultați cu mai mare atenție, veți putea înregistra la cîțiva kilometri depărtare de linșaj, într-un oraș american din Sud,

vocea patetică a oratorului care profețese în favoarea „capitalismului popular”.

Oprindu-și câteva clipe în Anglia, îl veți cunoaște, prin mijlocirea reportajului fotografic de la „Paris-Match”, pe „colonelul cu cheile la gît”. Colonelul este american, cheile sale pot declanșa, învîrtele într-o broască, mecanismul unei rachete nucleare, sau, mai împede spus, al treilea război mondial.

Colonelul despre care vorbim se plimbă cu războiul de gît, sfîrșind, precum chipul clasic al morții umblînd cu coasa prin lume, spaima demențiale englezilor de care se cîtorește pe stradă. „Ce vizilăm astăzi?” va întreba turistul american venit cu „Lloyd” la Londra.

— Dimineața „British Museum”, la prînz „Trafalgar Square”, seara, la 7-8, cheile războiului.

In sfîrșit, ca un fel de concluzie la premisele de mai sus, sau ca o încununare, spiritele din occident sînt în mare, foarte mare măsură, bolnave de neîncredere, „angoasă” și pustiie. Fiecare societate naște o morală, societatea capitalistă în decădere a generat o decadență a gîndirii. Tineretul suedez ojeră lumii un procent de sinucidere unic, se pare, în istorie, tinerii „Juriosi” din Anglia sînt crînt nemulțumiți, vor ceva dar nu știu ce vor și de aceea se dau cu capul de veteți. „I tifosi” italieni se îmbracă deșănțat și se comportă așijderea, capitalismul e grav bolnav, copiii lui se zvrcolesc în febră.

AI. MIRODAN

OCCIDENTUL despre OCCIDENT

Pentru Djamilia Bupașa

Ceea ce este lucrul cel mai scandalos într-un scandal este faptul că omul se obișnuiește cu el. Pare totuși imposibil ca opinia publică să rămîină indiferentă la tragedia pe care o trăiește o tînără fată de 22 de ani, Djamilia Bupașa.

În septembrie 1959 a fost plasată la braseria universității din Alger o bombă, care a fost făcută inofensivă înainte de a fi explodată. Cinci luni mai tîrziu, Djamilia Bupașa a fost arestată; (...) nici un martor nu a identificat-o, nu există împotriva ei nici măcar umbra unei dovezi. Pentru stabilirea vinovăției sale trebuiau mărturisiri; au fost obținute. În plîngerea cu privire la sechestrarea ei și la torturile la care a fost supusă, Djamilia și-a retractorat declarațiile și a desoris condițiile în care le-a făcut. Un mare număr de martori ale căror nume și adrese ea le-a citat sînt gata să confirme faptele. Acuzată și avocatul ei, d-na Gisele Halimi, cer o anchetă care să stabilească faptele reale în mod oficial, înainte de deschiderea procesului, lată care sînt acestea: În noaptea de 10 spre 11 februarie circa 50 de membri ai gîrzilor mobile de inspecții de poliție au năvălit la domiciliul unde locuia Djamilia cu părinții ei. Au bătut-o pe Djamilia, pe tatăl și cumnatul ei și i-au adus pe toți cei trei suspecti la El-Biar. Acolo, militarii, printre care un căpitan parășutist, au călcat-o pe față în picioare, i-au rupt o coastă. Cinci zile mai tîrziu ea a fost transferată la Hussein-Dey, unde doi militari, trei inspecții și doi agenți i-au administrat „gradul doi” (s-au fixat electrozi la capătul sinilor cu hîrșie de lipit Scotch, apoi i-au fost aplicați la picioare, la subsuora, pe față, Lovitura cu pumnul și arsurii cu țigări aprinse alterna cu tortura electrică. Apoi Djamilia a fost suspendată de un bastion deasupra unei cîzi și a fost sculdată de mai multe ori (în apă) (...). Djamilia prezicează:

care o supuneau călăii ei după bunul plac.

Algerul a făcut tot posibilul pentru a pune bețe în roate apărării sale. Procesul fiind la început fixat pentru 18 mai, d-na Halimi nu a primit autorizația să stea la Alger decît de la 16 la 19 mai. Pentru a comunica cu clienta sa, pentru a consulta dosarul, pentru a-și pregăti pledoaria, ea dispunea numai de 30 de ore. Dreptul la apărare era alfit de manifest violat, încît a obținut amînarea procesului (...).

Nu mai stă în puterea nimănui să șteargă urmele torturilor la care a fost supusă, nici acelea la care a fost supus tatăl și cumnatul ei, dar se mai poate pune capăt mersului nedreptății. (...).

Alte măsuri se impun. Tatăl, frațele, cumnatul Djamiliei, sînt infernați, mama sa primește vizite amenințătoare din partea unor militari care îi sparg ușile și ferestrele; toată familia este în primejdie; martorii cîțiva de Djamilia și gata să depună în favoarea ei riscă să „dispară”, cum au dispărut alții alții. Guvernul trebuie să asigure în mod eficace protecția lor.

Acetasta nu este totul; pînă acum nici un călău nu a fost turburat. Oamenii acceștia care au interogă-o pe Djamilia vor avea oare posibilitatea să-și continue groaznicul lor activitate? Este timpul de a li se spune că în această Algeria pe care o numesc francezii ei nu pot viola nepeșeșii legii Francei. Bătrînul Abdelaziz Bupașa, extenuat, a strigat disperat: „De Gaulle a interzis tortura”. — De Gaulle — a răspuns căpitanul care conducea operațiunile — să facă legea 1 el; aci noi sîntem stăpîni! (...).

Alacerea Djamilia Bupașa privește pe toți francezii. Dacă guvernul ezită, opinia publică trebuie să facă presiuni asupra lui, să ceară imperios amînarea procesului Djamiliei, ducerea la bun sfîrșit a anchetei pe care ea o cere, o apărare sigură pentru familia și prietenii ei, iar pentru călăii rigorile legii.

Simone de Beauvoir

Articol apărut în ziarul „Le Monde” (în ziua cînd a fost publicat acest articol, ziarul „Le Monde” a fost confiscat pe teritoriul Algeriei).

Cînd papei nu îi place buletul

Recent, arhiepiscopul din Neapole a intervenit... în numele bisericii, și în artă. Despre ce e vorba? Inaltul prelat, pe nume Castaldo, investit pare-de de Vatican cu paza moralei sfinte, a recomandat credincioșilor să boicoteze spectacolele prezentate la teatrul liric San Carlo din Neapole cu opera lui Claude Debussy — „Martiriul sfîntului Sebastian”. Scopul de această recomandare, directorul teatrului a eliminat din spectacol partea de balet, interpretată de cunoscuta balerina Ludmila Tcherina. Fir se, a izbucnit un scandal, iar balerina a cerut ambasadorului francez la Vatican să-i faciliteze o audiență la papă. Ambasadorul a refuzat. Ba chiar pînă la urmă se pare că Ludmila Tcherina a fost sfîrșită și ceartă lertare papei pentru scandalul provocat de... un emisar al Vaticanului.

Reclamă războiului

Un talisman? O amintire? Nicidecum. Două chei obișnuite yale atîrnînd de gîtul unui colonel. O mustăcioară „en vogue”, o față bine rasă, pe guler emblema „U.S.” a forțelor armate americane. Și totuși ceea ce trapează rămîn cele două chei.

Alături un aparat de construcție sobră: câteva clapete, butoane și o mică broască. La extremitățile turului cheii două inscripții laconice: peace (pace) — war (război). Legătura este în acest moment foarte evidentă. „Broasca — vrie „Paris Match” care consoară două pagini acestui reportaj exclusiv — este orientată spre peace. Dacă într-o zi ea va fi orientată spre war, racheta nr. 3 își va lua zborul cu o încălțătură nucleară. Pentru a

Pe feritoriul englez există 20 de asemenea baze, 20 de asemenea coloanei fiecare cu cheia lui și fiecare cu emblema „U.S.” pe guler. De învîrtirea cheii lor depinde practic soarta poporului englez și a păcii în general, — cred militariștii din Pentagon.

Nu mai că omenirea are grijă să nu lase „cheile păcii” în mîinile militariștilor americani. Oriet s-ar zbate belicoșii în uniformă americană, popoarele iubitoare de pace nu vor în gîdui nimănui să se joace cu focul. Comercianții yankei de rachete și avioane care au folosit pentru reclamă serviciile binevoitoare ale revistei „Paris Match” au cheltuit banii în zadar.

NOUȚĂȚI VECHI

Este cum na se poate mai interesant să urmărești producția literară de ficare zi, zecile de cărți care al cădău, o săptămîni după apariția lor, anonimul compact al unei culturi. Căci această figură literară oglîndește fără jale prestigii și fără înșelătoare strălucire ideile, temele, subiectele cu care se nutrește o artă. Din acest punct de vedere rubrica „vîrtina librărilor” din revista „Figaro litteraire” ojeră prilejul unui examen concludent.

Într-o noapte de visă și Lucien, în ochii prietenilor pe care nu le-au mai văzut de mai bine de 20 de ani. Lucien, cel care a năvălit pe Yoelle, rămîne cu o impresie de cenusiu, de anost, de răsuflat. Zădărnici sînt înșelate cărțile cu picanterii, de prisos se face un apel tulbure la simțuri, inutil se perindă o lume de lui, aceste volume oboșite cheamă mereu mai puțin cititori. Ce poate spune de pildă cititorului cartea romanțierului Andree Sîrkorska, intitulată „Consolări la Roma?”

Peregrinările tinerei odăvne pleacă la Roma ca să se consoaze de moartea unui soț renunțat și a cărui nămorie o cîntăse călînd cu înfrigurare și — cum se zice — pe înlocuirea unui bărbat demn să-l ia locul în inima ei pură, sint terne, banale și de o vulgaritate sufletească înimăginabilă. În jurul acestei pictorii se luivire o lume de paiale mondene, acel mediu de laltă cultură și de jalsă strălucire, merit să atragă și să înșele sultele simple. E mai înțuit un sculptor hindus căsătorit cu o marțiană, e un romanțier francez și e apol „omul deștinatului”. Într-un totuși domn de răposatul, și anume Francesco Moreli, considerat cultural la Ministerul Afacerilor Externe. Decorul peștii și merit la rîndul lui să forțeze interesul somnolent al cititorilor. Din bazilicii în restaurante, din saloanele marilor aristocrați romane în bombele interlope ajungem în cele din urmă la Vatican, urmîrîți tot timpul de aceeași silă morală și de același dezgust estetic.

Eisenhower 1960

De la lipsa unui țel la fabrica de spioni diplomați

caute în comun să le realizeze”. Semează WALTER LIPPMANN. Cam întunecat „secolul” acesta al lui Harry, Ike and Comp.

Dar să nu ne lășăm induși în eroare. Poate că bătrînul gazetar american e un sceptic. Să mergem mai departe și ferindu-ne ochii de proteo-tele care luminează inscripția gigantică „lumea liberă” să citim alte rînduri: „Lumea liberă continuă să discute despre piețele comune, dar nu despre scopurile comune”. Semează: JAMES RESTON. Cred că nici acest domn nu are nevoie să fie prezentat dat fiind cantitatea industrială de venin care i s-a scurs din stilou în cursul activității gazetărești.

Intînd spațiile neexplorate ale deceniului al șaptelea, tot alt de mohorîle ca și Antarcida... Singurul cîntec care se aude împede la miezul nopții este cîntecul în care se spune cum unii americani le spun altor americani că și-au pierdut simțul felului... Am scris aceste pasaje dintr-un articol apărut în „ECONOMIST” din 26 decembrie 1959.

Sînt însă unii, mai puțin manieriști decît britanicii, care spun lucrurilor pe nume. Iată ce scrie unul dintre ei: „Putem nu să facem un salt, ci să alunecăm în prăpastie. Acesta este, în fapt, în prezent cel mai mare pericol pentru noi”. Deci, în loc să privească în sus, (nu-i o aluzie la spulțnici) ce se sperau să conducă lumea să începu să se uite în jos (nici aceasta nu-i o aluzie la rachetele americane care sperie fauna oceanelor). Și încă cu pericol de a căpaia amelei și a cădea în prăpastie. O spune dl. LESTER B. PEARSON, fost ministru de externe al Canadei, personalitate politică marcantă a occidentului și care a avut marea cinste să facă parte din comitetul celor trei înțelepți (nu-i o glumă) constituit de N.A.T.O. Citatul este extras din cartea lui Pearson intitulată „Diplomacy in the Nuclear Age” (pag. 68).

Dar poate gazetarilor, mai ales că sînt yankei, nu se bucură de credit. Un coleg de partid al lui Truman care și-a încercat de două ori șansele de a ajunge președintele Statelor Unite, deci un om perfect informat, scrie: „In societatea noastră există o confuzie în problema valorilor intelectuale și morale... Mulți americani se tem că noi am pierdut simțul scopului național”. Acetasta aparține lui ADLAI STEVENSON și a văzut lumina tipărilor în „Foreign Affairs”.

Dar despre viitorul celor care acum cîțiva ani se pregăteau să ne păstorozească?

26 decembrie 1959. A doua zi de Crăciun. Să vedem ce spun englezii despre prietenii lor americani în această zi sîntîi: „De Crăciun majoritatea americanilor nu sînt tentați să privească dincolo de fîndul paharului”. De ce? Fiindcă „în fața lor se

rea ideilor despre lipsa cărora vorbesc și Lippmann și Reston și Stevenson și „Economist” și Pearson. Actualitatea îndrumărilor răposatului Dulles este confirmată de faptele recente:

1. de ordin teoretic: „Politica sa (a lui Dulles, nr.) continuă să ne inspire și principiile sale să ne ghideze”. Declarație făcută luna trecută de Christian Herler;
2. de ordin practic: „U-2”; „R.B.—47”; război economic împotriva Cubei; încercare de subjugare a Congoului, ca să ne referim doar la cele mai recente evenimente.

În același spirit sînt concepute și soluțiile în încercarea de a găsi un țel național Americii capitaliste. Cu toată seriozitatea senatorii yankei și-au pus semnătura pe un proiect de lege care prevede, printre altele, întemeierea unei „Academii pentru pregătirea de specialiști în domeniul războiului rece”.

Nu mai rămîne decît ca Allan Dulles să predea educația civică iar Adenauer lecții despre democrație pentru a avea o imagine a „lumii libere” — anul 60, cînd în loc de conducători ai lumii, așa cum visa H. Truman, America fabrică spioni. Aceștia trepăduși sînt cei mai indicați pentru a furi și răspîndi „țelurile” Americii oficiale.

IL GIORNO

Și puțină isterie...

Reproducem următoarea notă apărută în ziarul italian reacționar „Il Giorno” din 7 iulie:

„Un bărbat care-și căuta soția, dispărută cu cel patru fili, a descoperit că aceasta se ascunde sub pămînt împreună cu vreo jite 20 de familii în așteptarea unui atac atomic care va distruge cîntărea. Secia religioasă care are o biserică într-un cartier de la periferia orașului Benson, în Arizona, este convinsă că va fi unicul nucleu uman care va supraviețui. N-a fost însă precizat cînd va avea loc sfîrșitul lumii.

Un șerif care a sosit în acest oraș și a supraviețuit la război s-a găsit complet păsărit; ușiile și ferestrele erau sigilate și erau înfruntate chiar și gîurile cheilor. Nu răspund la telefon, nîl la soneria de la intrare. Pare că toți sînt morți, dar de fapt ei sînt în adăposturi antiatomice care au fost construite în secret în câteva săptămîni.

În ultimele 15 zile și-au făcut cumpărături de produse alimentare în valoare de circa 32 milioane lire. Un agent de poliție a relatat că a văzut personal încărcîndu-se un camion cu alimente în valoare de cel puțin 12 milioane lire. Produsele alimentare au fost distribuite în mod egal între adepții acestui secte.

Zilele trecute vecinii au observat o mare agitație în aceste case, lovitură de carmală, mîncare de roșii, și apoi au găsit posturile antiaeriene în pivnițele caselor. Warren Burke, soțul lăsat singur, dezorece nu apariția unei secți, a declarat că soția sa îl vorbise vag zilele trecute de iminentul sfîrșit al lumii și de necesitatea de a se salva.”

Cu alte cuvinte, puțină isterie menită să creze psihoză necesară poliției lui U-2 și RH-47, iar în ceea ce îl privește pe cel cîțiva adepți al sectei religioase, instrumente pentru scopul de totuși și cîntării lumii, nu pot decît să le recomanzi azilul de nebuni.

„Deșeurile folosite ca materii prime artistice”

Sub acest titlu „Neue Rhein Zeitung” din 28 iunie publică rîndurile de mai jos:

DÜSSELDORF. — Artistul francez Armand Georgette să destina deșeurilor un loc de cinste pe pereți. Televiziunea s-a ocupat de această inițiativă și a și filmat câteva imagini la galeria Schmela unde „artistul” și-a expus operele sale.

Pictorul Armand, în vîrstă de 32 de ani, a sosit în țara de noi ale gospodăriei, deșeurile din atelierelor sale, deșeurile din atelierelor meseriașilor și unchelele întinseose ale producțiilor în căutarea de material „artistic” (...). Capace de cutii, ceasuri desțepătoare și becuri arse sînt montate ca opere dadaliste trîzi.

Mal mulți pantofi înghesuți unul peste altul într-o dală dreptunghiulară nu pot, desigur, să alăturează un „tablou”. Vreo două de țose din practica medicală ar mai putea la etichetate ca opere derivate ca simbol critic social. Pește resturi de ambalaje și alte asemenea lucruri care pot fi înțînute în lăzile de deșeurii nu pot constitui însă pe veci un înlocuitor valabil al „reurtorii”.

„Forma” găsită de Armand pentru „operele” sale, nu este însă decît un „aspect al nouii realism”, așa cum anunță textul preșpescuivului.

Ne amuzăm de fantezia întofirare a autorului, care a șiștită întințerea în ce privește originalitatea. Dar ni se pare exagerat a face din această o nouă orientare artistică. Dat fiind însă că am avut prilejul să contemplăm atîtea năzdrăvăniile ale tinerilor artiști, de ce adică unul dintre ei să nu fi găsită ideea valabilă și originală a „deșeurilor”? (...).

Eisenhower 1956